

EMO'DAN MERAM ve ARAS DAĞITIM ÖZELLEŞTİRMESİNE DAVA

Başkent ve Sakarya elektrik dağıtım bölgelerinin satışına karşı açtığı davalar halen sürmekte olan Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), Meram ve Aras elektrik dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesine yönelik sürecin başlatılması üzerine de yargıya başvurdu. Danıştay'a 30 Haziran 2008 tarihinde açılan davalarda, Meram ve Aras elektrik dağıtım ihale ilanları ile bu ilana dayanak oluşturan idari kararın iptali ve yürütmesinin durdurulması talep edildi.

EMO, dağıtım özelleştirmelerine karşı açtığı davalarda, tekelleşme ve yabancılara satış konusunda da Elektrik Piyasası Yasası'nın ilgili düzenlemelerine karşı Anayasa'ya aykırılık itirazında bulunarak, Anayasa Mahkemesi'ne itirazının taşınmasını talep etti. Dilekçede, dağıtım şirketlerine sınırsız üretim şirketine sahip olma ve perakende satış hizmetini yapma olana-

ğı tanınarak dikey tekelleşmeye, bölgesel bağımsız tekeller konumundaki şirketleri satın almalarına yönelik herhangi bir sınırlandırma yapılmayarak da yatay tekelleşmeye yol açıldığı için Elektrik Piyasası Yasası'nın lisans düzenlemesine yönelik olarak Anayasa'ya aykırılık itirazında bulunuldu. Yasada yapılan değişikliklerle borsada işlem gören şirketler için hisselerin nama yazılı olma kuralının kaldırılmasının da tekelleşme ve yabancılara satışa yönelik sınırlandırma kapsamında Anayasa'ya aykırılığa yol açtığı anlatılarak, ilgili düzenlemenin Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi istendi.

Dilekçede yer verilen hukuka aykırılıklar özetle şöyle:

İmtiyaz yok sayılıyor: Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarına aykırı olarak imtiyaz sözleşmesi imzalanması söz konusu değildir. EPDK'nın varlığı ve lisanslandırma işlemi elektrik üretim, iletim ve dağıtım gibi temel bir kamu hizmetinin işletilmesinin özel kişiye devredilmesini imtiyaz olmaktan çıkaramaz. Lisans yönteminin imtiyaz yönteminin yerini aldığı söylenemez. İmtiyaz sözleşmesi yapılmaması Anayasa'ya ve kamu yararına aykırılık teşkil edecektir.

Yabancılara yönelik sınırlandırma yok: Elektrik dağıtım, ülke çapında 21 bağımsız tekel tarafından yürütülecektir. Elektrik Piyasası Yasası'ndaki yabancılara yönelik sınırlandırmanın her bölge için ayrı ayrı göz

önünde bulundurulması gerekmektedir. Gerek ihale ilanında yabancıların kontrolüne yönelik kurallara yer verilmemesi gerekse ihale dokümanında var olan ön yeterlilik koşullarının yerli şirketlerce sağlanamayacak düzeyde olması Anayasa ve Yasa'daki yabancılara yönelik sınırlandırma içeren hükme aykırıdır.

Avantajlı bölgeler satılıyor: Kayıp ve kaçak oranı düşük bölgeler satılmakta, yüksek bölgeler ise kamuda bırakılmaktadır. Bu durum özelleştirmeye dayanak olarak sunulan amaçlara aykırıdır. Kayıp ve kaçığı yüksek olan Aras için özel konum yaratılmaktadır. Elektrik Piyasası Yasası'nda değişikliğe gidilerek komşu ülkelerden izole bölgeler aracılığıyla elektrik ithalat yetkisi özel sektöre bırakılmakta, böylece Aras'ı satın alacak şirkete ucuz elektrik satın alma olanağı sağlanmaktadır.

Özel tekel tehdidi: Arz sorununa çözüm olarak dağıtım şirketlerinin satacağı elektriği kendisinin üretmesi öngörülerek, aslında EMO'nun yıllardır söylediği elektrikteki bütüncül yapının gerekliliği kabul edilmektedir. Ancak kamu tekeline itiraz edilerek parçalanmış yapının özel tekelde bütüncülleştirilmesi, arz güvenliği sorununu çözemediği gibi özel tekelin zararlarını da yanında getirecektir.

Özel sektöre kamu aleyhine garanti: Özel sektöre bırakılacak elektrik dağıtım bölgelerinde kullanıma sunulacak elektrik için kamu santralleriyle anlaşmalar yapılmıştır. Böylece dağıtım bölgelerini satın alacak şirketlere, satacakları enerjinin önemli bir bölümünü garantili bir yapı içerisinde alma olanağı sağlanırken; kamunun elinde

kalan dağıtım bölgeleri arz sorunu karşısında elektriksiz kalma riskiyle karşı karşıya bırakılmıştır.

Elektrik kesintileri bile planlanamayacak: Kamu, yapılan özelleştirme işlemleri nedeniyle elektrik kesintilerini dahi planlayamayacaktır. Özel sektöre bırakılmış bölgelerde yapılan anlaşmalar nedeniyle elektrik kesintisine gidemeyecek olan kamu, kendi sorumluluğunda bulunan bölgelerde sanayi-turizm-tarım bölgeleri gibi genel ekonomik dengeler açısından önemli yerlerde kesinti yapmak zorunda kalabilecektir.

Yatırım bedelini tüketici ödeyecek: İhale bilgi dokümanında, özelleştirmenin öncelikli amaçlarından biri olarak yatırımların yükünün devlet bütçesinden kaldırılmasından söz edilmektedir. Oysa özel şirketlerin yapacağı yatırım bedelleri tarifelere yansıtılacaktır. Bu yönüyle de yapılan özelleştirme işlemi, amaç yönünden hukuka ve kamu yararına aykırılık taşımaktadır. Yatırımın denetimi düzenlenmemiş, yurttaşlardan tahsil edilen paranın yatırıma kullanılmaması durumunda sözleşmenin feshine kadar uzanabilecek cezai düzenlemelere gidilmemiş, kamu adına gerekli olan güvenceler ise sağlanmamıştır.

Kamuya borç, şirketlere kar: Dağıtım bölgelerinde yapılacak iyileştirme yatırımları için bu yıl kamu borçlandırılarak, Dünya Bankası'ndan kredi alınmıştır. Son olarak getirilen otomatik

fiyatlandırma mekanizmasıyla, her üç ayda bir yüksek oranlarda zamlarla karşılaşacağımız sürece girilmiştir. Dağıtım özelleştirmeleri öncesinde yüzde 50'ye yakın bir enerji zammı gerçekleştirilmiş ve dağıtım bölgelerini devralacak özel şirketlere yüksek oranlarda kar garantisi sağlanmıştır. 20 dağıtım bölgesinin işletme hakkı devir bedelleri de tarifeye eklenmiştir. TEDAŞ ve dağıtım bölgeleri şirketleri arasındaki devir işleminde herhangi bir bedel ödemesi yapılmamışken, bu bedelin tarife içerisinde yer alması sağlanmıştır.

Tüketilmeyen enerjinin parası ödenecek: Şirketlere gelir tavanı uygulamasıyla tüketimdeki olası bir düşme nedeniyle şirketin sağlayamayacağı geliri bir sonraki yıl tarife artışıyla tahsil etmesi düzenlenmiştir.

Elektrik üretimi alanında devletin alım garantili sözleşmelere, bu kez dağıtım alanında "vatandaşın alım garantisi" eklenmektedir. Enerji kullanıcıları, şirketin gelir tavanını garanti edecek miktarda elektrik tüketecek, tüketmemesi halinde, bir sonraki yıl bu tüketmediği enerji üzerinden, garanti edilen gelir tavanını ödeyecektir. Ekonomik bir krize karşı şirketlere vatandaş üzerinden koruma sağlanırken, yasanın serbestleşme hedefine, kamu yararına ve Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturulmuştur.

Kayıp ve kaçak için yatırım bedeli halka, geliri şirkete: Kayıp ve kaçak oranlarında hedeflerden daha fazla düşüş sağlarsa şirketler gelir tavanının üzerinde fazladan kara sahip olacaklardır. Yani kayıp ve kaçığı azaltmak için yatırım giderleri, işletme giderlerini tüketiciden tahsil edecek olan şirketler, bunların karşılığında elde ettikleri fazladan geliri tarife düşüşü yoluyla tüketicilerle paylaşmayacaklardır.

Enerji maliyeti artarsa vatandaş ödeyecek, düşerse kar olarak şirkete kalacak: Elektrik üreticilerinin zamlarını doğrudan tarifeye yansıtma olanağı verilen şirketler, eğer öngörülenden daha ucuza elektrik satın alırlarsa yine fazladan kar elde edip, bunu tüketicilere yansıtmayacaklardır.

Aleniyet ilkesine aykırılık: İhalede şeffaflık ve rekabet koşulu yerine getirilmemiş, Özelleştirme Yasası'nın aleniyet ilkesi ihlal edilmiştir.

ÖYK kararı yok: Meram ve Aras dağıtım özelleştirmeleri için Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) kararı alınmamıştır. ◀

